

Tanım Tenkit Teori

Description Critique Theoria

Ailede Mahremiyet Eğitimi, Mustafa Mücahit, Dem Yayınları, Aralık 2023, 212 sayfa, e-ISBN: 978-605-72730-8-6

Ailede Mahremiyet Eğitimi, Mustafa Mücahit, Dem Publications, December 2023, 212 pages, e-ISBN: 978-605-72730-8-6

Nesibe Baylu*

¹Kütahya Dumlupınar University, The Faculty of Islamic Sciences, Kütahya/Türkiye| <https://ror.org/03jtrja12>, <https://orcid.org/0009-0000-9387-1689>, nesibe.baylu@ogr.dpu.edu.tr

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Kütahya/Türkiye| <https://ror.org/03jtrja12>, <https://orcid.org/0009-0000-9387-1689>, nesibe.baylu@ogr.dpu.edu.tr

* Corresponding author

Araştırma Makalesi

Süreç

Geliş: 06/12/2023

Kabul: 25/02/2024

Yayın Tarihi: 29/02/2024

Yayın Sezonu: Şubat

Benzerlik

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal yazılımı ile taranmıştır.

Telif Hakkı & Lisans

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik Beyan

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Atf

Baylu, N. (2024). "Ailede Mahremiyet Eğitimi, Mustafa Mücahit, Dem Yayınları, Aralık 2023, 212 sayfa, e-ISBN: 978-605-72730-8-6". *Tanım Tenkit Teori*, 2: 45-50.

Öz

"Ailede Mahremiyet Eğitimi" isimli eser geçmişten bugüne uzanan din, ahlak ve kültür alanlarında mahremiyete dair kapsamlı değerlendirmeleri konu edinmiştir. Eserde söz konusu değerlendirmeler çerçevesinde yazarın mahremiyet konusuna yaklaşımı ortaya koyulmaktadır. Yazar, mahremiyet eğitiminin gerekliliğine dair sıkça tekrarladığı değerlendirmelerle birlikte, muhtemel mahremiyet eğitimi örneklerine yer vermektedir. Böylece yazarında eserin farklı yerlerinde vurguladığı üzere niteliksel bir çalışmayı amaçladığı görülmektedir. Yazarın mahremiyet konusundaki tezi çerçevesinde gözettiği ilkelerle disiplinler arası bir fayda amaçladığı fark edilmektedir. Nitekim başlıklar altında mahremiyetin gerekliliğine dair yaptığı özgün yorumlarıyla da yazar bu özelliğini korumaktadır. Eser boyunca sorulan soruların yazarın dikkat çekmekle birlikte konu üzerine okuyucuyu düşünmeye sevk ettiği söylenebilir. Okuyucuda farkındalık oluşturduğu görülen yazarın bu anlamsal çıkarımları ile niteliksel bir yorumun nasıl oluştuğuna dair göstermiş olduğu süreçte okuyucu aktif tutmaktadır. Kişisel mahremiyet hangi hususlara konu edilir? Mahremiyetin çeşitlerine göre farklılık arz eden ancak konunun bir gereği olarak ele alınan mahremiyet ihlalleri hangi durumlarda ortaya çıkmaktadır? Mahremiyet kavramı çerçevesinde özgürlüğün sınırları nedir ve bu sınırlar nasıl oluşturulur? Mahremiyet eğitiminde din faktörünün etkisi ve bu bağlamda mahremiyet eğitim yöntemleri nelerdir? Çocuk için mahremiyet duygusu, izlenecek hangi yöntem ve tekniklerle kazandırılmalıdır? Mahremiyete kaynaklık eden şey nedir? Bu kaynak nasıl bir birikime sahiptir? Bu sorularla yazar eser boyunca birtakım tartışmalarda bulunarak bunlarla birlikte cevaplar aramaktadır. Böylece yazar sığ bir anlatım yerine tespit ve önerileriyle konuyu zenginleştirmekte ve genişletmektedir. Bu açıdan da eserin arka planda titiz ve denetimli bir o kadar da özverili bir çalışmanın ürünü olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ailede mahremiyet eğitimi, İslam ahlakı, Mahremiyet ihlali, Kültürel birikim, Ahlâki bilgi.

Research Article

History

Received: 06/12/2023
Accepted: 25/02/2024
Published: 29/02/2024
Pub Date Season: February

Plagiarism

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Copyrights & Licensing

The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Ethical Statement

It is declared that scientific and ethical principles were complied with during the preparation of this study and all the studies utilised are mentioned in the bibliography.

Conflicts of Interest

No conflict of interest declared.

Financial Support

No external funding was used to support this research.

Citation

Baylu, N. (2024). "Ailede Mahremiyet Eğitimi, Mustafa Mücahit, Dem Publications, December 2023, 212 pages, e-ISBN: 978-605-72730-8-6". *Description Critique Theoria*, 2: 45-50.

Abstract

The work titled "Intimacy Education in the Family" deals with comprehensive evaluations on privacy in the fields of religion, morality and culture from past to present. Within the framework of these evaluations, the author's approach to the issue of privacy is revealed. The author includes examples of possible examples of privacy education, along with frequently repeated references to the necessity of privacy education. Thus, it is seen that the author aims for a qualitative study as emphasized in different parts of the work. It is noticed that the author aims for an interdisciplinary benefit with the principles he observes within the framework of his thesis on privacy. As a matter of fact, the author maintains this characteristic with his original comments on the necessity of privacy under the headings. It can be said that the questions asked throughout the work draw attention to the author and encourage the reader to think about the subject. The author, who seems to create awareness in the reader, keeps the reader active in the process of how a qualitative interpretation is formed with these semantic inferences. Which issues are subject to personal privacy? In which situations do privacy violations, which differ according to the types of privacy but are handled as a requirement of the subject, occur? What are the limits of freedom within the framework of the concept of privacy and how are these limits created? What is the effect of religion on privacy education and what are the methods of privacy education in this context? With which methods and techniques should the child gain a sense of privacy? What is the source of privacy? What kind of accumulation does this source have? With these questions, the author discusses and seeks answers throughout the work. Thus, instead of a shallow narrative, the author enriches and expands the subject with his findings and suggestions. In this respect, it is seen that the work is the product of a meticulous and supervised, yet devoted work in the background.

Keywords: Privacy education in the family, Islamic morality, Violation of privacy, Cultural background, Moral knowledge.

Giriş

Günümüzde toplumsal norm ve “gelene ek (gelenek) lenen” anlayışlar üzerine bina ettiğimiz nizam ile gerçekleşmesi gerekli görülen nizam arasında hep bir ayrılık söz konusu olmuştur. Bu durumun, geçmişte olduğu gibi şimdi de tüm olağanlığıyla süregeldiği görülmektedir. İnsanoğlu yaşadığı çağ süresince hep bir boyut değiştirmekte bu ise kimi zaman olgusal, kimi zaman mekânsal, kimi zaman da bunların her ikisini kapsayan bir sosyal yapılanma ile oluşmaktadır. Oluşan bu yapılanma büyük kapsamlı bir süreci de beraberinde getirmektedir. Nitekim kavramsal boyut içerisinde yer alan yaşantılar, örf, adet ve gelenekler de bu sürece dahil olmaktadır. Genel perspektif ise süreç içerisinde yer alan her bir kavram ve yorumun beraberinde, etkileşimin bütüncül bir yapıyla ortaya çıktığını göstermektedir. Ortaya çıkan bu etkileşimi emsal bir izahla devam ettirirsek, sözü edilecek izahın özele indirgenmesi bizim için daha kalıcı olacaktır.

Hali hazırda mevcut eğitim ve öğretim aşamaları yoğun program ve kazanımlar ile oluşturulmaktadır. Söz konusu oluşumun temel bileşenleri sosyal yapının birbiri ile dayanışma ve yardımlaşmasıyla ilerlemektedir. Eğitim ve öğretimin rol paylaşmasına dayalı bu birlikteliğinin sadece okul vb. kuruluşlar arası kombinasyonu olmadığı ileri ki safhalarda görülecektir. Alanında yetkin çalışmaları ile etik, kültür, yozlaşma, algı, rol gibi konuları ele alan yazılarıyla tanınan donanımlı yazar Mustafa Mücahit’in kaleme aldığı üzere, eğitim de işlenecek konunun, farkındalık ve yorum zenginliği kazandıracağı öngörülmektedir. Yazarın kaleme aldığı bu eserde edindiği amaç; çağdaş modernitenin muhatap kitlesini emperyal hedef olarak görmesi ve zamanla bu hedefin içimizdeki oluşumlarına karşı okuyucuyu tetikte tutmaktır. Bahsi geçecek olan konunun yaşantıdaki esas yansıması çocukluk dönemini kapsayacak şekildedir. Hedef kitlesi çocuk ve ebeveyn ekseninde işlenecek konunun sonunda, yaşamın pratiğinde elde edilecek detaylara ulaşılabileceği bilgisini vurgulamak gerekir. Böylece okuyucu ve yazar arasında gerçekleşecek bilgi aktarımının hayat içinde pratiğe uygulanması ile amaca ulaşılmış olacaktır.

Geçmişin izleriyle bugüne değin aktarımını sürdüren mahremiyet olgusu; önceki zamanların “haya” duygusu olarak tanımladığı ve bugününse gündün günden yok olmaya itilen boyutuna evrildiği bir vasfa sahiptir. Öteden beri varlığını sürdüren, her birey için bir hak niteliğinde olan ve emin adımlarla inşası sürdürülen bu olgu, içerisinde pek çok konuyu barındırmaktadır. Bahsi geçecek olan konulardan birisi ise inşa sürecinde genele hitaben yazılmış elimizdeki eserdir. Yazarın tümevarımsal yaklaşımı ve teorik analiziyle, yöntemleriyle kaleme aldığı bu eser, yaşadığımız evrende dünya faktörüne bağlı değişkenliği barındırmaktadır. Önsözde görüleceği üzere yazar, gelişen dünyanın getirdiği tehdit ve yarılsamaların olduğuna işaret ederek işlenen konunun genel çerçevede “aileda mahremiyetin neleri kapsamaması gerektiği, bu hususta ihlal edilen durumlara, eğitimde gözetilmesi gereken ilkelere” değinmektedir. Ayrıca kitabın güncel sorunlara bakan yönü ile bu bağlamda yitirdiğimiz kavramları hatırlatma görevini üstlenmiş olduğuna işaret etmek gerekir. Böylece eserin güçlü yönleri yavaş yavaş ortaya çıkmaktadır.

Kitap “Bir Değer Olarak Mahremiyet” ve “Ailede Mahremiyet Eğitimi” şeklindeki iki müstakil bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm mahremiyetin tanım ve kapsamı, önemi, toplumsal hayatta yeri ve değeri, ihlâl edilen durumlarıyla şekillenmiştir. İkinci bölümde ise ailede mahremiyet alanları ve buna duyulan ihtiyaca, kapsam ve gözetilmesi gereken ilkelere ve günümüz durumuna değinilmiştir. Bu yönüyle yazar, oluşturduğu bölümler ve başlık seçimleriyle okuyucunun merak duygusunu uyandırarak konunun içerisinde yer almasına imkân sağlamıştır.

Genel perspektifte kitap, aşamalı bir şekilde mahremiyet konusunun önemine binaen ince elenip sık dokunmuş fikirlere ev sahipliği yapmıştır. Mahremiyet ile cinsel birtakım roller birbiriyle ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Ahlak kavramıyla, mahiyet açısından paydaş ve birbiri ardınca dizilmiş örneklemeler oluşturularak, kişilerin mahremiyete dair algılarının birçok farklı yöne evrilmesine kapı aralanmıştır. Şöyle ki; mahremiyeti tamamıyla ev kavramı ile ilişkilendirecek olursak, bizim için bu kavram başka bir taraftan herhangi bir müdahaleye konu olmaksızın nasıl elzem bir yapı arz ediyorsa bunu genel şemada her birey için bütüncül mahrem algısı ile eş değer görmemiz de aynı şekilde mümkündür. Herkesin yuva olarak adlandırdığı, içerisindeyken dış müdahaleye karşı korunaklı hissettiği ve tahribe uğraması durumunda tabiri caizse kalenin çökecek olduğu açıktır. Yazar bu korunması gereken evin, aile içindeki algısal doğrularla inşa edilebilirliğine ve koruma sürecinin bu yolla sürdürülmesi gerektiğine değinmiştir. Fakat aynı zamanda günümüz insanının, bu mühim durumun aksine hayatında buna dair algısının bozulmasına sebep olacak hallere yer verdiğini öte yandan da bu gidişin pratikte teşhirciliğe, evdeki her türlü durumu paylaşmaya ve fütursuzca sergilenen hallerin bizleri nasıl dezenformasyona uğratıldığı gerçeği ile karşı karşıya bıraktığını göstermektedir. Aynı zamanda mahrem açıdan mekânsal sınırlılığın belirlenmesi önem arz ederken, günümüz modern yaşantıların dayatmasıyla oluşturulan bu sınırlılıkların ortadan kaldırılması ile ilgili teşvikler sürdürülmektedir. Öncesinde değindiğimiz ‘kültür’ kavramının bu örnekte de görüldüğü üzere yerini “kültürel yozlaşmaya” bıraktığı görülmektedir. Kültürel birikimlerimiz bu durumlarda esas alınacak ilk temel olacak iken pek tabii bazı durumlarda eleştirilebilecek yorumlara açıktır, fakat bu zengin birikim kendini dış müdahaleler ile sürekli bir savaş halinde bulmaktadır. İşte tam bu noktada yazar bahsi geçen birikimin örnekleriyle, takdire şayan nüanslarına yer vermiştir. Yer yer kuşaklar arası farklılıkların tezahürü bize farklı bakışlar kazandırmaktadır. Aynı örf ve meskende yer alan fakat farklı yaşantılara sahip olan birbirini takip eden nesil kendi çağdaş insanıyla nasıl da apayrı mahrem bilinçleriyle hareket ediyor, hiç düşünülmüş müdür? Peki bu sıralı takip hangi noktada birbirinden farklılaşmayı durduracaktır? Bunu kestirmek mümkün müdür? Bir kuşağın olağan düzende devam eden mahrem yaşantısı, diğer kuşağa nasıl da çağ dışı gelebiliyor ve bir diğerinin örfü kendisinden olana bile nasıl da yabancı kalabiliyor. İşte tüm bu varyantlar sadece bakış açısının yaşama dair birkaç örneği. Büyük bir tehlike barındıran bu durum aile özelinden başlayarak geniş kitlelere ulaştırılmak ve normalleştirilmesi üzerine temellendirilmiştir.

Bunun yanı sıra İslami öğretinin getirdiği donanımlar ise asıl mahrem düzeninin nasıl olması gerektiğine dair ilke ve yapılandırmayı uygulamalarıyla birlikte göstermiştir. Yaşanılan yerden tutulup

beden, zihin, kalp ve birçok mekânın mahremiyeti bizlere bu İslami öğretinin kaynakları olan ayet, hadis ve Hz.Peygamber'in uygulamalarıyla nasıl oluşturulması gerektiğini göstermektedir. Yazar bu öğretilerin örneklemeleriyle, bizlere binlerce yıl öncesinden itibaren var olan İslam dininin oluşturduğu sınırların hâlen en iyi normları barındırdığını hatırlatmaktadır. Bu hatırlatma kişinin dini sabiteleriyle belirlenmiş olan sınırlılıklarının getirmiş olduğu, mahremiyetin hakikatli bir yaşamın inşasında yer alacağına bilgisini sunmakta ve nitekim kitabın giriş kısmında yazarın alıntılıdığı söz de bunu doğrular niteliktedir. Konunun bir diğer muhatabı olan eğitim-öğretim yapıları mahremiyete kapı aralayan bir diğer oluşumlardır. Bu yapıların (okul vb.) mahremiyet ekseninde davranışı değiştirme ve geliştirme prensibinin ancak eğitimin "hayatilik" ilkesi ile şekillendirilmesi aracılığıyla bilgiyi kazandırması beklenebilir. Yazar bu kazanımın sadece okul ile sınırlandırılmayacağını, bununla beraber aile, arkadaş ve kitle iletişimin ürünleriyle kolektif çalışmanın beraberliğinde olacağını belirtmiştir. Aileye düşen görevin çocuğun kitle iletişimin ürünü olan zararlı bileşenlere karşı korunmasını ve bunlara maruz kalma alanlarının azaltılması bunun getireceği kısıtlamanın da çocuk için zamanı daha verimli ve yaşanabilir kılan başka faaliyetlerle geçirebilmesini sağlaması olduğu belirtilmiştir. Yazar tarafından belirtilen bir başka husus ise müteaddit eleştirilere konu olabilmektedir. Yazar erkek otoritesine dayanan toplumların oluşumunda kadın ve aile açısından mahremiyetin işlenen kavramı yerine hürmet kavramı ile inşa etmenin gerekliliğini vurgulamıştır. Bu gereklilik ise tüm dönemlerde kendini gösteren haremlik-selamlık gibi uygulamanın oluşumunun reddi ile bunun yerine bahsi geçen yüksek ahlak öğretilerinin yaşatılmasıyla mümkün olduğu temeline dayanmaktadır. Nice din temelli ve medeniyete konu olmuş buna benzer uygulama, inanç ve yaşayış düşünülen aksine bu gibi yaklaşımlarla olumsuzlanamayacak değere sahiptir. Nitekim dinin mahremiyet olgusuna engel teşkil etmediği bilakis buna ilişkin paradigma sunduğunu söylemek konu bütünlüğü için yerinde bir vurgu olacaktır.

Yazar bu yaklaşımıyla birlikte kitabın arka kapağında mahremiyetin asıl kaynağının Yüce Allah olduğunu ve yine mahremiyet eğitiminin dini hükümlerle temellendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kanaatimizce yazar bu konuda çelişkiye düşmekle beraber yazısında temele aldığı din olgusunu şahsi bir yorumlama ile hataya düşerek fikir karmaşasına yol açmıştır. Yazar tarafından temel sayılan şeyin, yorumsal anlamda bir dayanak oluşturduğu söylenemez. Dinin buyurduğu normlar, belli değerler ekseninde korunması gerekirken bu tür yaklaşımların yaşamımızda olmaması gerektiğinin bilgisini bizlere sunmaktadır. Nitekim haremlik- selamlık nispetindeki uygulama ve yaşantılar asıl mahremiyetin konu olması bakımından temel dayanak halinde ele alınması gereken mühim, değerli öğretilerimizdendir. Bu yönüyle bütüncül İslam ahlakı ve değeri açısından mahremiyete konu olan her bir olgunun yaşatılması elzem görülmelidir. Günümüze bakacak olursak mahremiyeti sürdürmek ve yaşatmak pahasına tüm güncel problemlere çözüm olacak şey yine özümüzde bulunan dini değerler bütünüdür. Bununla birlikte mahremiyete dair uygulanan temel eğitimde cinsiyet fark etmeksizin objektif sunulması amaçlanmaktadır.

Yazarın Kurân eğitimine dair yaklaşımı ise başka bir boyutta karşımıza çıkmaktadır. Kurân eğitiminde akıl gözüyle alınan salt bilgilerin dışında bunun yanı sıra kalp gözüyle de değerlendirme süzgecinin olduğunu ve bu iki bakış açısının bütüncül bir mahremiyet anlayışına hizmet edeceği belirtilmiştir. Devamında “kalbin eğitilmesi” başlığında ele aldığı şu bahiste, yazarın bu yoruma niteliksel bir değerlendirmeyle ilerlediği görülmüştür. Şöyle ki; yazar elde edilen akli bilginin kalpteki (manevi) hastalıkların (nefs ve kötü huyların) tasfiyesin de çok önemli etken olacağını açıkça belirtmiştir.

Sonuç olarak yazar şayet, ahlaki bilginin kaynağı olan dini, örfi, hukuki vb. niteliklerin etkisiyle oluşan hakiki ahlak bütününe yaşamda uygulanmasının ancak bu yol ile mahremiyet bilincine kapı aralayacağını belirtmiştir. Buna göre yerinde ve doğru adımlarla inşa edilecek olan normların hayatın içinde fayda sağlayacağı öngörülen bu eğitimin kalıcılığı ve sürdürülmesi yönünde devamlılığı pek açıktır. Yanlış işlenen ve bu şekliyle hayata geçirilen normların ise hayata katacağı olumsuzluğun yine kendi içindeki mahremiyeti dahi bozuntuya uğratacağı öngörülmektedir. Mahremiyetin alanına dair işlenen, eleştirel bağlamda güçlü ve zayıf yönleriyle ele aldığımız bu eser, yazarın eğitici ve öğretici üslubu ile zenginleştirilmiş sade ve anlaşılır bir dile sahiptir. Bu açıdan okunması tavsiye edilebilir bir başucu kitabı niteliği taşımaktadır. Kanaatimizce bu eser içerdiği konu açısından ve ele alınış şekliyle gerek alanına gerekse alan dışı çalışmalara hizmet edecek birikime sahiptir.

Kaynakça

Mücahit, M. (2023), *Ailede Mahremiyet Eğitimi*, Dem Yayınları, İstanbul.